

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četert leta 1 gld. 50 kr.
V tiskarnici sprejemana za leto 4 gold., za pol leta 2 gld., za četert leta 1 gl.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVIII.

V Ljubljani 9. malega serpana 1875.

List 28.

Koledar za naslednji teden.

Mali serpan. — Julij.

11. Nedelja VIII po binkošti. Evangelij: „Od krivičnega hišnika“. (Luk. 19.) — Sv. Pij I, papež sprič. je mučeniško krono dosegel 11. malega serpana l. 167.

12. Ponedeljek. Ss. *Hermagor* ali *Mohor*, škof oglejski, in njegov dijakon *Fortunat*, patrona ali varha ljubljanske škofije, sta bila v Ogleju ob glavo djana.

Sv. *Marjeta*, devica sprič., je bila hči mališkega služabnika. Po mnogih junaško prestanih mukah je bila ob glavo djana l. 257. Nje praznik se v rimskem koledarji obhaja 20. mal. serp. Glej „Danico“ lanskega leta. List 29.

Sv. *Janez Gvalbert*, ustanovnik in opat ostrejšega benediktinskega reda, je bil sin imenitnega vojaškega poveljnika Gvalberta v Florencu na Laškem. Janez in njegov brat Hugon sta bila v strahu Božjem izrejevana. Janez je po volji svojega očeta stopil v vojaški stan, je jel po gladkem in širokem potu hoditi in s svetom vleči; čednost in pobožnost mu niste bile mar. Zgodilo se je bilo, da je bil nek plemeniten sorodnik njegovega brata v nagli jezi umoril. Janez se zaroti, da se bode maševal nad morivcem svojega brata. Veliki petek sreča Janez s svojimi oboroženimi vojaki morivca v soteski, na ozkem potu, kjer se mu morivec ni mogel na nobeno stran ogniti. Janez prime hitro za svoj meč in ga misli zdajci prebosti. Ravno tako hitro mu pade morivec k nogam, ter ga milo prosi odpuščenja v imenu Jezusa Kristusa, ki je ta dan na križu umrl. Janez se domisli križanega Zveličarja, ki je za svoje morivce na križu Očeta odpuščenja prosil; njegovo serce se odpre gnadi Božji, dene meč v nožnice, morivca objame, ter mu iz serca odpusti. Po tem gre Janez svojo pot memo opatije in cerkve svetega spričevavca Milijata, stopi v cerkev, poklekne pred podobo križanega Zveličarja, in ga s skesanim srcem prosi za odpuščenje grehov. In glej čudež milosti Božje! podoba se mu s svojo glavo priklanja. Janeza obhaja velika groza, pa tudi žalost nad storjenimi grehi; toraj sklene svet in njegove nečimernosti zapustiti, ter v samoti pokoro delati in Bogu služiti. Janez gre k opatu, in mu pové vso to prigodbo, ter ga prosi, naj ga sprejme med svoje brate. Opat mu odbija in pred oči stavi ostrosti meniškega življenja, katerih on — mehko izrejeni posvetni otrok — ne bode zmožen prenašati. Janez mu odgovori: „Svojo zmožnost stavim v Boga, kateri me bo v moji slabosti podpéral. Po nadležni prošnji ga opat sprejme med svoje brate.

Oče Gvalbert po vojaci zvé, da je njegov sin Janez ostal v samostanu, in neutegoma gre v opatijo,

ter želi s svojim sinom govoriti. Janez čuti, da je oče ponj prišel, si naglo sam lase ostriže in meniško obleko obleče. Svojega edinega sina v meniški obleki viditi, začne oče v svoji prvi jezi silno razsajati, vpiti in samostanu z maševanjem žugati. Opat in sin očeta tolažita in ga tako utolažita in umirita, da poslednjič sinu podeli svoj očetovski blagoslov, in se v miru domú verne. Janez v samostanu objokuje grehe svoje mladosti, in hitro napreduje v vsih čednostih samostanskega življenja. Po opatovi smerti Janez hrepeni po ostrejšem življenji, toraj se podá z nekíim bratom, ki je bil z njim enacih misel, v kamalduelsko pušavo k svetemu Romualdu. Ta Božji mož mu dá po nebeškem razodenji svét, da naj ustanovi ostrejši red po vodilu sv. Benedikta. Janez gre v Senčni dol (po latinško: Vallis umbrosa), kjer si naredi z dvema pušavnikoma celico in leseno kapelico. Svetost njegovega ostrega življenja mu kmalo privabi veliko bratov, ki želé živeti pod njegovim vodstvom. Janez je bil tedaj primoran, za-se in za svoje brate zidati cerkev in samostan. Opatinja nunskega samostana pri svetem Hilariju in drugi dobrotniki ga pri tem delu podpérájo. Bratje si ga enoglasno zvolijo za opata. Janez prevzame to častno službo le po nadležnih prošnjah svojih bratov, ker bi rajše pod pokoršino živel, kakor drugim zapovedoval. Opat Janez je bil svojim redovnikom oster, pa tudi mil oče; vsi so se ga bali, pa tudi spoštovali in ljubili, ter ga nasledovali na potu vsakterih čednost.

Delavna skerblijivost svetega opata pa ni obsegala le samo njegovih tovaršev v samostanu, ampak tudi ljudstvo, ki je od vsih strani, celo z daljnih krajev, k njemu prihajalo, v dušnih in telesnih potrebah tolažbe in pomoči iskat. Vsi so se utolaženi domú vračali. Z znamenjem sv. križa je Božji mož bolnike ozdravil, in iz obsedenih hudobne duhove izganjal. S svojo gorečo besedo je zatiral „simonijo“, to je, ostudno pregreho, ktere so bili krivi tisti, kateri so duhovske službe prodajali in kupovali. S tem pa si je sv. opat nakopal mnogo sovražnikov, kateri so sklenili, da bodo njega in njegove pokončali. Po noči so priderli v samostan svetega Silvija, cerkev zažgali, samostan oropali, in vse menihe smertno ranili; ktere pa je Božji mož z enim samim znamenjem sv. križa ozdravil. Po tem čudežu, in ko je bil njegov menih, Peter skozi naj večí ogenj nepoškodovan prišel, je sveti opat sebi in svojim dosegel doželeni mir, in potrebil gnjusobo „simonijško“ iz Etrurije.

Opat Janez je s pomočjo bogatih posestnikov na njih prošnjo ustanovil še šest samostanov tega ostrejšega reda sv. Benedikta na mnogih krajih. Po ostrih postih, dolgih ponočnih čujah v molitvi, trenji svojega života, dolgi bolehnosti in visoki starosti je bil oslabel, ter je pogostoma ponavljal besede kralja Davida, rekoč:

„Mojo dušo žaja po močnem, živem Bogu; kdaj bom prišel, in se prikazal pred obličje Božje?“ (Pa. 41, 3.) Pred smertjo je k sebi poklical svoje brate in vse predstojnike od njega vstanovljenih samostanov, in priporočal jim je edinost in bratovsko ljubezen. Tri dni pred svojo smertjo je vidil angelja v svoji celici. Blago dušo je izdihnil v 78. letu svoje starosti 12. mal. serp. 1073. Na njegovem grobu so se mnogi čudeži godili.

Vodilo sv. opata Janeza je bila ljubezen, katero je svojim bratom na smertni postelji priporočal, rekoč: „Ljubezen je tista čednost, katero je Gospod svojim apostelnom priporočal z besedami: „To je moja zapoved, da se ljubite med seboj“. Če kdo misli, da ima vse čednosti nad seboj, če pa ljubezni nima, mu vse druge nič ne koristijo za večno življenje. Ljubezen je korenina vsili čednost.“

13. **Torek.** Sv. *Anaklet*, papež sprič., je pod cesarjem Trajanom vladal sv. Cerkev 9 lét, 3 mesce in 10 dni. — Sv. *Eugenij*, škof v Kartagi. (Gl. „Danico“ lansk. l. List 28.)

14. **Sreda.** Sv. *Bonaventura*, škof in kardinal, cerkveni učenik, je spisal mnogo lepih bukev. Njegovo naj večje veselje je bilo, da je bil doživel novi praznik presvetega Rešnjega Telesa. † 15. mal. serp. 1274.

15. **Četertek.** Sv. *Henrik*, rimski cesar, je s svojo soprogo, sveto devico Kunigundo, v deviški čistosti živel. † 14. mal. serp. 1024.

16. **Petek.** *Presveta Devica Marija* na sloveči Karmelski gori v Sveti deželi, se je bila prikazala svetemu možu Simonu, generalu karmelitovskega reda s trumo angeljev 16. mal. serp. 1252 in mu škapulir podala.

17. **Sabota.** Sv. *Aleš*, spozn., sin imenitnih staršev v Rimu, poročen s sveto devico, je nespoznan preživel 17 lét v hiši svojega očeta. † 17. mal. serp. 417. (Gl. lansko Danico. List 28.)

Kako koli se bo to končalo?

Iz Poznanja, čegar knezoškof Ledohovski je, kakor znano, v ječi, se „Germaniji“ piše:

Že dve leti je pri nas in gotovo tudi kje drugje na dnevu vprašanje: „Kako se bo to končalo?“ Kjer se dva znanca srečata, se ne vprašata kot poprej: „Kaj je novega?“ ampak le: „Kako se bo to končalo?“ To vprašanje stavili so si v začetku „kulturne borbe“ mnogi katoličani, ker so se bali, da se ne bi kaj dosti odpadnikov pokazalo, naši sovražniki pa so bili brez skerbí in veselega serca, ker so menili, da ni nič ložjega, kakor malo takih katoliških sere s tolkalom žuganja zmečiti in kakor bi se jim zdelo s staro ali novoprotestantiško, ali tudi brezversko omako za-se vravnati. Zdaj se je stvar spremenila. Mi katoličani ne vprašamo več z bojaznijo: „Kako se bo to končalo?“, mi vemo, kako se bo in se mora končati, gledamo z zaupnostjo v prihodnost; pa našim neprijateljem, kterim so majeve postave trgovino in kupčijo razderle in žepe spraznile, se je zdaj nos za vatel globoko pobesil in začenja jih v resnici skrbeti. Še celo Izraelov sin, kteri je od začetka znal najbolj hujskati, ker je mislil, da bo iz tega dobra kupčija, stoji pred svojo zaperto prodajalnico in se vpraša prav zateleban: „I kaj bo pa z menoj?“ Takó — takó mora priti: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pada! Za „kulturne borivce“ razmere zdaj pač niso razveseljivne. Borba dozdej ni družega sadú rodila, kot lomastenje in pokončevanje dežele, ktere se s pridobivanjem in osebamí, kakor (nezvesta) Kubečsak in Kick ne, odvrčajo.

Borivci se počasi tako nerodovitnega in nečastnega boja naveličajo, sem in tje začenjajo naredbe le tlačan-

sko opravljati in marsikteri lovec na „ultramontansko živinico“ ima kislo veselje, ko je toliko in toliko smodnika zastonj posmodil ter mu je zdaj lepi lov na kol obesiti in puško v germ zagnati. Pa je tudi tako, da bi človek na drevo splezal in gledal. Tu sedi skrit papežev delegat in policiji noče veselja storiti, da bi se ji sam izdal. Vse prestikajo, od obeh pisalcev, poljske in nemške knjige sv. leta, hočejo kaj zastran „skritega“ zvediti; pa zastonj. Dva profesorja v semenišu sta bila zavoljo te reči že v četrtič zaslšana, pa so ju še vselej „na nedoločen čas“ izpustili; ravno tako tudi šest naših korarjev. Zapreti jih, se vé da, ne morejo, ker so ječe po besedi in čerki prenapolnjene in nova gostarija „pri železnem zapahu“ še ni zdelana, pa če bo tudi zdelana, ne pride se korak dalje. Zaprè se nekaj duhovnov, in zdaj veš ravno toliko, kot prej. Ljudje, kterim ni nič sveto, ki svoje prepričanja po vetru menjajo, se vé, da ne morejo zapopasti, da se vkljub ječi in globeški postavi noben judež ne najde! Po izobčenji Kicka so se prizadevanja zgostile — hotli so pred vsem duhovna najti, kteri je izobčenje opravil. Vsi ljudje v vasi Kwilski so bili zaslšana, pa nobeden ni vedil kaj povedati; le dva sta bila od vseh kot verjetni pričaznamovana: mož in ženica. Mož je pričal, da vóz, na kterem se je duhoven pripeljal, je imel štiri kolesa; mamka pa je hotla viditi, kako da je duhovna po izobčenji z vozom in konjem neki oblak odnesel. Kaj tedaj je s takim ljudstvom početi? Nazadnje so zasačili nekega mladega duhovna, kteri je ravno po onih okolicah potoval; ta pa je s pričami dokazal, da je bil ono nedeljo v Poznanji. Zdaj zaprejo nekega družega in po vseh pozoanjskih in bromberških časnikih se je raznesel veseli klic: „Ga že imamo!“ Pa tudi tukaj so se prezgodaj veselili; — zdaj hočejo vediti, da zaperti duhoven Goebel sam sicer izobčenja ni izrekel, pa da je z izobčencem skupaj stanoval; ali tudi v tem več niso zvedili. Zraven jim pa lase ježi novica, da se izgnani duhovni sem in tje prikazujejo, v svojih dohovnijah duhovske opravila opravijo in zopet zginejo.

Da bi vjeli nekoga, ki je v mestu štirinajst dni dolgo spovedoval in maševal, so dva okraja v hrup in strah spravili, obsedli vse izhode k sosednjima mestoma; noben kolovez ni bil brez préže, bolj in bolj skup so krog zdergovali, že so mislili, da ga imajo, pa — glej — lepi tiček je bil izletel! Ali ni to za lase iz glave rovat? — V eni naših obéh škofij je vikar moral kot duhoven za vojaka služiti, je bil dober podčastnik, ter je tudi svetinjo dobil. K temu tedaj se je podal poslanec od gosposke, in mu je mastno duhovnijo ponudil; vikar pa je odgovoril: verli vojak ne bo nikoli izdajavec postal, ne svojega cesarja, ne svojega Boga! Tedaj je povsod spodletelo; — kako se bo to končalo, vi gospodje?

V torek, 3. maja, stal je pred preiskovalnim sodnikom vikar in farni oskerbnik Raatz iz Lewitze, in kaj je bil njegov pregrešek? Molil je na prižnici za vjetega kneza škofa, in ravno tako med sv. mašo „oratio pro constituto in carcere“ pel! Zdaj naj civilizirana Evropa vidi, kako res je, kar se zmiraj trobi, da država v verske zadeve ne sega! Naša vera nam zapoveduje za vse ljudi, brez izjeme, za prijatelja in sovražnika moliti; naše gosposke pa to prepovedujejo in brez policijskega dovoljenja od zdaj naprej ne bomo smeli za vsacega moliti! Po tem takem bi se morala zdaj še prav potrebna naredba napraviti, da bi se cerkvene molitve nadzorovale. Ker namreč čuvaji reda, kakor so: župani, komisarji, žandarji i. dr., niso „študirani“, in komaj o maternem jeziku kaj vedó, o latinskem že celo nič, tedaj ni družega pomočka kakor postaviti skovati, da se morajo vse maše nemško brati, ravno tako, da se mora

brevir v nemški jezik prestaviti in se policiji v pregled predložiti! Tako se bo ubranilo, da duhovni vsaj glasno ne bojo nič državi nevarnega molili. —

To je že blezo precej deleč! Doklej bode liberalizem svojo prederznost gnal, kje, kdaj, komu v prid se bo to končalo? Liberalnim državam in liberalcem v prid gotovo ne! —

Strok prenapetosti.

Današnji liberalci imajo to muho, da hočejo katoličane prisiliti, naj bi v vsih rečeh delali zoper svojo lastno Cerkev, vero in vest. Kdor Boga in njegovih postav njim v sužnjo postrežbo ne zataji, tega obkladajo s prenapetostjo ter „fanatiziranjem“ in najgeršimi primki, ki jim med zobé pridejo in kričé, kakor bi treskalo ali toča bila.

Jest saj po svojem prepričanju ne poznam gerših fanatiziranih, kakor so tisti, ki koga silijo, da naj zoper svojega Boga, vest in vero dela, — in to so ravno današnji bobovi liberalci, zlasti časnikarji Bizmarkovskega kopita.

L. 1831 je bil v Parizu umerl neki razvpit odpadnik, *) ki se nikakor ni hotel pred smertjo z Bogom spraviti ter se v katoliško Cerkev poverniti. Tacih, kateri niso njeni udje, pa tudi sv. Cerkev ne smé cerkveno pokopavati. To vsak lahko sprevidi, kdor svoje pameti v vrečo ni zašil. Liberalni fanatiziranci pa se potuhnejo, začno „moralizirati“ češ: ne sodite, da ne bode sojeni, ter s klešami, z grabljami in z betom hočejo Cerkev prisiliti, da take renegate mora in mora cerkveno pokopati! Tudi francoski vladi je bilo takrat na sercu, da véliki odpadnik Gregoine naj bi se cerkveno pokopal, in minister Kazim. Périere pokliče nadškofa Msgr. Quelen-a v ministersko pisarnico ter mu iše pojasniti, kako morajo tukaj cerkvene postave odjenjati tolikim potrebnim ozirom, ki se prezreti ne morejo.

Mirno je poslušal vikši pastir ministrove dokazovanja, poslednjič pa mu odgovori: „Gospod minister, Vi me posajate med dva stola. Ako poslušam Vas, morate Vi mene zaničevati; zakaj le predobro Vam je znano, da vest škofova se v tacih rečeh ne pogaja: ako Vas pa ne poslušam, me bode sovražili. Bodi si tedaj; pri tej nastavi mi je ljubše Vaše sovraštvo, kakor pa Vaše zaničevanje“. Minister je bil olikan mož, in ni kričal in trobental, kakor sedanji časnikarski in drugi neomikanci v podobnih okoliščinah delajo, in odpadnik ni bil po cerkveno pokopan.

Boter, botra, boterstvo.

Beseda boter izvira iz latinske „patrinus“. Botri (patrini, fidei sponsores) so bili od nekda nekaki poroki sv. kersta, in so, kakor duhovni očetje, duhovne matere keršencu, ktere ga derže pri sv. kerstu in namesto njega obljubo storé ter so ne le priče sv. kersta, ampak tudi poroki za novokeršenca; njim je čuti nad tem, da stanovitno po svoji veri živí ter dobro odrejo doseže, ako bi starši to dolžnost zamudili.

Pri slovesnem kerstu je neogibno potrebno, da je saj en boter, mož ali ženska; navadno sta dva, več pa jih ne smé biti. Tako jo določil trienški cerkveni zbor. (Conc. Trid. sess. 24. c. 2. de Reform.) Ako jih je več pričujočih, veljá le eden za glavnega ali pravega botra, drugi so le kakor častne kerstne priče, ne pa za botre.

Kteri je pravi boter, mora pred kerševanjem vrvnato biti.

Da je kdo boter, zahtevajo cerkvene postave, da je sam keršen. Dalje mora ali od staršev ali od fajmoštra za to odločen biti, in imeti mora v resnici voljo dolžnost botersko spolnovati. V znamenje boterskega varstva morajo botri pri kerševanju na keršenca roko položiti.

Dopušeni k boterstvu niso redovniki in redovnice, lastni starši, nebirmeni, tudi mož bi ne mogel ženi in ne žena možu botrovati, ako bi kateri tacih imel še le keršen biti. Izločeni so zlasti vsi, kateri so spačenega življenja, ljudje brez poštenja, krivoverci, ki terdovratno tajé kako resnico sv. vere itd. Naj bi se taki sami ne vsilovali v to častitljivo opravilo, za katero so pravico zgubili, in naj bi ne delali pritežnosti duhovnom, kateri so na postave navezani in jih nikakor ne prelomijo, ako so sami vestni služabniki Gospodovi. Tudi starši sami, babice in drugi, ki imajo kaj govoriti, naj bi duhovna v tako težavni okolišini v zadrego ne spravljali in tistim samim, ki niso za to reč, odsvetovali, da naj se ne vsiljujejo za botre. Kolika zadrega je za g. fajmoštra, ako mora še le tam očitno botra odpravljati, to lahko vsak previdi, kdor ima le malo razuma. Le samo neotesan divjak in človek brez blazega občutka pa je zmožen rohneti nad duhovnim pastirjem zato, ker skerbí za neoskrunjenje sv. zakramenta in za svojo lastno vest.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Knez in škof dr. Janez Zlatoust Pogačar.

Novoizvoljeni knez škof dr. Janez Zlatoust Pogačar so se rodili 22. januarja 1811 v Verbi, vasi brezniške župnije. Izmed najlepših krajev višega Gorenjskega je njihova rojstna okolica pod mogočno goro Stol-om. Ker tačas ni bilo še na Breznici šole, hodili so najprej v Gradu, materinem rojstnem kraju, k poduku. L. 1820 so jih stariši poslali v ljubljansko normalko. V Ljubljani so doveršili tudi šestero gimnazijskih razredov, obe filozofični leti in 4 teologične tečaje na tadanji c. kr. liceji.

L. 1834 so bili mašnik posvečeni in v septembru istega leta jih pošlje knez in škof Anten Alojzij Volf na Dunaj doktorstva sv. pisma se učiti. 5. avgusta 1837 so bili na dunajski univerzi promoviran doktor bogoslovja. Vernivši se v domovino so krog 6 mesecev kapelan predmeške duhovnije sv. Petra v Ljubljani, potem pa vsled cesarskega, 18. februarja 1838 razglašene imenovanja nastopijo 16. marca 1838 službo profesorja dogmatike v bogoslovnici ljubljanski. Za to profesuro so še na Dunaji napravili poskušnjo in bili so dogmatiki profesor do oktobra 1852, tedaj 14¹/₂ leta.

Škof Volf so jim izročevali te leta še mnogotera druga cerkvena opravila.

6 lét, od 1. oktobra 1838 do 5. novembra 1843, učili so tudi na filozofični fakulti odgojstvo in so od 1. oktobra 1842 do 5. novembra 1843 nadomestovali učitelja keršanskega nauka ter ekshortatorja na istem filozofičnem učilišču. In ko se je bila 1844 na tadanji c. kr. liceji stolica za profesorja sv. pisma stare zaveze izpraznila, izročilo se je do konec novembra 1845 še te službe namestovanje profesorju dogmatike, dr. Pogačarju. V letih 1851 in 1852 so v bogoslovnišču podučevali tudi metafiziko.

Ko so bili leta 1846 knez in škof Anten Alojzij Alojznico v Ljubljani vstanovili, postali so prof. dr. Pogačar vodnik temu vstavu. 12 lét so bili ravnatelj in

*) Stimmen a. M. L. 5. Heft.

ves ta čas so z živo vnemo podučevali mladino v raznoverstnih gimnazijskih predmetih.

24. novembra 1851 je Njegovo veličanstvo ravnatelj dr. Pogačarja imenovalo kanonika pri ljubljanski škofijski cerkvi in inštalirani so bili 22. decembra istega leta pri sv. Nikolaji v Ljubljani.

L. 1854 si jih je škofijsko zvolilo komisarija pri ljubljanski c. kr. gornji gimnaziji in realki.

Ko se je 1856 ustanovila zakonska sodnija, postali so kanonik Pogačar najprej zakonski sodnji svetovalec, potem predsednikov namestnik in 1859 prvomestnik temu sodišču; l. 1860 pa „*Canonicus Theologus*“.

Od 10. marca 1858, dokler se 1. majnika 1861 ni osnoval deželni odbor, bili so tudi pooblaščenec pri kranjskih deželnih stanovih.

Njegovo veličanstvo je 26. junija 1864 kanonika Pogačarja imenovalo ljubljanskemu stoljnemu kapitelju stoljnega dekana, in investirani v to službo so bili 17. julija istega leta.

1867 so dekan Pogačar postali vodnik bogoslovskih nauk, 1868 prvomestnik duhovskim preskušnjam, enako na novo vredenega cerkvenega sodstva, in tudi k. š. konzistorija v zadevah ljudskih šol na Kranjskem predsednik.

Z dekretom deželnega predsedništva, 21. marca 1869, bili so poklicani vdeleževati se obravnáv zaradi ljudskih in k njim spadajočih privatnih šol na Kranjskem in ko je l. 1870 začel deželni šolski svet svoje poslovanje, imenovani so bili ud c. kr. deželnega šolskega sveta.

21. avgusta 1870 pa so bili slovesno vmeščeni za prošta pri ljubljanskem stolnem kapitelji.

Novoizvoljeni knez in škof so se v letih svojega duhovskega poklica mnogostransko prizadevali vednosti duha buditi med duhovstvom. Iz tega namena so začeli v drugi polovici l. 1848 izdavat dva časnika: „Slovenski cerkven časopis“ in „Laibacher Kirchenzeitung“; l. 1849 pa so vredovali slovensk cerkven list s premenjenim naslovom „Zgodnja Danica“, nemšk vednostni list „Theologische Zeitschrift“ in nemšk ljudski list „Zeit und Ewigkeit“. „Zgodnja Danica“ so sami izdajali do l. 1852, potem jo izročili v druge roke in vidijo jo danes v 28. letniku njenega obstanka.

Če tudi v mnogoverstnih poslih delujoči, pečali so se novoizvoljeni knez škof vendar od časa do časa z dušnim pastirstvom. Ob marsikateri priložnosti so v mestih in po deželi pridigali zdaj slovenski, zdaj nemški ter so zbirko slovenskih pridig l. 1864 v posebni knjigi tiskano izdali.

Iz tu zaznamovanega načerta življenja novoizvoljenega kneza in škofa ni dvomá, da so izvedeni v vseh strokih vzvišenega prihodnjega poklica; da dobro morajo poznati deželo in narod in da jim nikakor neznani niso ravno tisti, ki jim bode prva dolžnost kot duhovnikom od sedaj naprej z novim škofom vred skrbeti za dušni blagor domače škofije. Če tudi že precej v letih, imajo vendar novo izvoljeni še tisto dušno in telesno gibčnost ter krepost, ki nam daje up prav vspešnega njihovega škofovskega delovanja.

Cerkveno slovstvo. Naša ljuba Gospá presv. Serca. Podučivne in molitvene bukve častivcem Matere Božje. Spisal Janez Volčič. S škofijskim dovoljenjem. Té z večimi čerkami prav lično natisnjene bukve so ravno kar prišle na svetlo in obsegajo 456 strani. Na čelu imajo podobo naše ljube Gospé presv. Serca. Delo je posnetek po P. Perzagerjevih bukvicah v Inomostu. Bile so že v delu, ko so prišle na svetlo gosp. Dolenčeve, zelo enacega obsega, torej je gosp. pisatelj delo odložil in še le zdaj na svetlo dal. — Vvodni del raz-

laga zadevno bratovščino; I. del potem: Navadne molitve; II. Molitve k presv. Jezusovemu Sercu; III. A. Češenja Marijne, — B. Mesec Naše ljube Gospé presv. Serca, — C. Pozdrave N. lj. G., — D. Zaupaj na Marijo, in molitev č. o. J. Saluzza, — E. Marijne praznike, — F. Marijne častne naslove. Pristavek od 441 do 451 ima nekoliko opravil k sv. Jožefu in pesmi N. lj. G. pr. Serca.

Za lahko umljivost in priserčnost je porok ime gosp. pisavca. Priporočeno naj bode tudi z njegovimi lastnimi besedami, namreč: „Predragi Slovenci! podam vam te male bukvice. Naj jih blagoslovi Naša ljuba Gospa presv. Serca! Pa naj ona tudi blagoslovi vas vse, ki bote pobožno molili za nje! — Bog in Marija z vami, da se vidimo v nebesih!“

Novi teržaški škof milgosp. Juri Dobrila so bili rojeni v Antinijani blizu Pazna na Istorskem 16. aprila 1812, posvečeni 1837. Bivši duh. pomočnik v Hrušici so nadaljevali v Avgustinišu na Dunaju bogoslovsko nauko ter so 1842 postali dr. sv. pisma. Bili so potem duhovni pom. in katehet pri novem sv. Antonu v Terstu. L. 1849 po ustanovljenem teržaškem semenišu so postali ondi vodja in profesor pastirstva; 1854 so bili izvoljeni kanonik in župnik pri stoljnci sv. Justa, 21. grud. 1857 pa so postali poreški škof. 2. maja 1858 so bili posvečeni, ter so 16. istega mesca nastopili svoj sedež.

Iz gornje Istre. Kakor slavi 2. novembra Terst sv. Justa kot prvega in glavnega pomočnika in varha teržaškega mesta, tako časti 19. junija Koper še z večjo slovesnostjo sv. Nazarija, ki je bil l. 524 prvi Koperski škof. Za ta dan je v Kopru in po vseh duhovnijah, ki spadajo pod nekdanjo kopersko škofijo, zapovedani post. V dan sv. Nazarija se Koper kolikor mogoče praznično obleče. Iz ondotne okolice, celo iz Tersta, pride cele rajde ljudi v Koper. Velikanska procesija, katere se vdeležijo razne društva in vse mestne bratovščine, gre iz prostorne sestolne, sv. Nazariju posvečene cerkve. Štirje duhovni, oblečeni v dalmatike, nesejo podobo sv. Nazarija, za temi gredó sestolni kanoniki, na zadnje vedidel prelat, ki vodi procesijo. Prejšnje leta so navadno imeli teržaški škof vse opravila omenjeni dan v Kopru. Letos je nemila smert uzela škofa in še tri tedne kasneje infuliranega koperskega prošta, starašina teržaško-koperske duhovščine. Vodil je letos procesijo mil. prošt in kapiteljski vikarij dr. Jož. Šneider iz Tersta. —

Sv. Nazarija dan je preč. gosp. kap. vikarij razposlal po celi teržaško-koperski škofiji duhovnom povabilo, naj se vdeležijo duhovnih vaj, ki bodo dvakrat to jesen v samostanu čč. oo. frančiškanov v Kopru. Pervič bodo od 30. vel. serpana do 3. kimovca, drugič pa od 13. do 17. kimovca.

V pozivu, kateri je poslan vsakemu duhovnu, je posebno omenjeno, kako sv. Oče, razglaševaje sv. leto, priporočajo duhovnom duh. vaje, ker le takrat, ko se bodo sami na duhu ponovili, bodo verno ljudstvo duhovno prenoviti zamogli.

Že sem nekaj let v duhovski službi, a dosedaj teržaški duhovni niso še imeli nikdar duhovnih vaj; zeleti je, da bi jih mnogo poslušalo glas škofovega namestnika, ter se vdeležili v prav obilnem številu toliko potrebnih duhovnih vaj.

Ginljivo je brati naznanila, ktere donšajo katoški listi o slovesnostih, molitvah in sv. obhajilih, ki so jih opravljali pobožni kristjani 16. junija, in s koliko gorečnostjo so se darovali presvetemu Jezusovemu Sercu. Žalibog, da iz Istre o tem drugod tako slovesnem dnevu ne morem nič veselega naznaniti. V tukajšni okolici, in mislim, da se ne motim, ako rečem, da po Istri sploh, je bilo 16. rožnika vse mertvo, tiho brez duhovnega

veselja, brez duhovnega življenja. Tretjo nedeljo po Binkošti se je po cerkvah molilo „Djanje posvetiti se Jezusovemu Sercu“, in razložilo nekoliko ljudem, kaj to pomeni, s tem je bilo večidel vse opravljeno.

Šmarnice, ki so tudi že v daljni Ameriki vstanovljene in se v nekterih krajih tako lepo in priserčno opravljajo, so Istranom po večini neznane; vsaj v tukajšni okolici mi ni znana prav nobena duhovnija, kjer bi bili imeli šmarnice.

O sv. letu je tukaj še vse tiho, procesije še ni bilo nobene, ljudstvo tudi še ne hodi k spovedi. Naj se mi ne vzame v zlo, da sem se derznil nekatere duhovne rane odkriti, storil sem iz blagega namena, da bi se ozdravile. Bog daj, da bi se kmalo v tem oziru na bolje obrnilo, ter bi katerikrat iz tužne Istre dohajali veseli glasi.

Z Dunaja se piše „Slovincu“ 3. rožn., da je svitli cesar imenoval in papež poterdil za Ljubljanskega škofa stoljnega prošta p. n. gospoda dr. J. Zl. Pogačarja. Temu ima nasledovati še končna papeževa poterditev ali „prekonizacija“, kakoršna se navadno zgodi po dokončani kanonični ali cerkvenopravni preiskavi v shodu papeževem s kardinali ali konzistoriji, ki bo konec sept. Tukaj pa se bode boje reč pospešila ter bodo sv. Oče po urno dognani cerkvenopravni preiskavi v kratkem — per breve — poterditev izrekli.

Iz Prage smo prejeli 7. t. m. naslednji izvirni dopis, ki bode spošтовavce ranjcega, ki ga zadeva, močno razveselil, pa tudi za čitatelje ne bode brez koristi ostal. (Serčna hvala blagi roki, ki nam je dopis poslala!)

† Ferdinand I (V).

Žalostni glasovi se razlegajo z vsih zvonikov starodavne „Prahe“ v tem, ko te verstice spisujem, doni namreč pozdrav za slovo naj dobrotljivšemu cesarju, čegar zemeljski ostanki se ravno peljejo skoz mesto, da najdejo pokoj na Dunaju v rakvah njegovih prednikov.

V praznik apostolskih poglavarjev Petra in Pavla je jenjalo biti serce, katero zdaj sreberna posodica obsega. Sklep preblazega življenja so spremljale znamenite okolišine. Jasnejše je bilo njegovo prebujenje ta poslednji dan, kakor pa se je moglo pričakovati pri njegovih dolgi boleznih, in oserčevali so ga precej tisti dušni občutki, s kakoršnimi je vse praznike obhajal. Prosil je za sv. zakramente in prejel jih je z naj večji gorečnostjo. V zakramentu zedinjen z Njim, kateri je bil njegova ljubezen in njegovo kopernenje, je poslušal sladke glase z glasovira, zakaj glasba je vselej skazovala svojo duhovno moč do njegove duše.

Bila je memo poldanska ura, ko je nastal prvi resnobni opomin, da se bo treba ločiti; vendar pa mu je po kratkih smertnih težavah tako odleglo, da je bil zmožen pri zavednosti sv. poslednje olje prejeti. Čeznatorno poterjenje je skazalo toliko posebno moč, da so vsi pričujoči pričeli zboljšanja upati. Vender, preden je še ura štiri odbila, je ranjki tako mirno zaspal in se na uni svet preselil, da tudi ti, ki so bili naj bližje njega, niso zapazili. Tako ugasne svetilnica, ki je gorela pred Najsvetejšim, dokler ni bila dogorela poslednja kaplica olja. Ss. Peter in Pavel sta sprejela dušo pravičnega, ki je v veri živel in, kar zanesljivo upamo, v gledanju dokončal.

Ni znano, da bi se bil pri ranjkem zgodil kak navaden čudež, tihemu opazovalcu skrivnega življenja cesarja Ferdinanda I pa bodi dovoljeno reči, da pri smrti svojega zvestega služabnika je Gospod storil enega naj večjih čudežev v njegovo poveljanje. Ali ni mar to čudo,

ko eno človeških serc neha biti, in se zaradi tega cele dežele ginjene pretresejo? Kakor deleč je znano ime Ferdinand Dobrotni, ga ni serca, ki bi ne bilo z žalostjo napolnjeno, ne očesa, ki bi ga za njim solzica ne porosila, ne ust, ktere bi ga ne bile pohvalile.

Moč hudobije je silovita v besedi in pisanji, in naj bolj sveto ji ni sveto v naših dnevih; pa glej in stermit! pred mertvaškim odrom „predobrotnega“ je umolknila! Dobri pa se poskušajo, kako bi svoje veliko spoštovanje, svojo ljubezen in hvaležnost razodevali. To le nekoliko popisati presega vsako duhovno človeško moč. Tudi ne bom tega poskušal. Naj si vsi duhoviti prizadevajo naštevati in tehtati zasluge ranjcega, premalo jim bo k temu besed in tehtnic. Jest naj le nekoliko odgernem zagrinjalo od njegovega znotranjega in skritega življenja, kar utegne le najmanj pripomoči v pojasnavanje zunanjih velikanskih prikazen njegovega življenja. (Op. Pisavec teh verstic je več lét preživel z njim v naj tesnejši prijaznosti.)

Vse Ferdinandovo življenje od njegove zibelki nadalje je imelo visoko versko posvečenje. V njem je živel pravo življenje, o katerem Kristus pravi, da je v tem, da spoznavamo Očeta in Njega, ki ga je poslal, njegovega Sina. Bil je „pravičen“, ki je iz vere živel. Luč sv. vere je svetila v njegovem mišljenju, moč sv. vere doverševala vse njegove dela. Toraj se smé reči: hodil je v luči, in v tej luči se je z neodmaknjenim očesom bojeval za večno krono. To hrepenenje se je s posebno močjo razodelo, ko je želé zveličanje svojim narodom odložil pozemeljsko krono ter se je bil svetu umaknil.

Odpovedal se je prestolu, pa znati je bilo, da le še preserčniše ljubi svoje narode. Molil je n. pr. po trikrat na dan za vladarja, ter je rekel o neki priložnosti: „Vladarji potrebujejo veliko molitve“. V tem oziru je vredno, da neki primérnej posebej omenim. Ležal je smertno bolan v mestu s peterimi odpertimi ranami na nogi. Iz prizanašljivosti se je imela večerna molitev obkrajšati, ko je bila pa molitev „pro imperatore“ (za cesarja) izpušena, je v naj globokejših medlečih oči odperl in rekel: „Te molitve ne smemo izpustiti“.

Vse dogodbe v sv. Cerkvi je spremljal z naj večjim sočutjem, in zmeraj je hotel nasproti vediti, kar se je v nji godilo. Posebno pri sercu mu je bila osoda Rimskega prestola. Dve bogoljubni želji, ki ju je velikrat ponavljal, se niste doveršili: Božji grob (v Jeruzalemu) obiskati, in namestniku Kristusovemu roko poljubiti. Nebeško tolažilo mu je bilo torej, ko je zvedil, da je njegov naslednik molil na svetih v Jeruzalemu.

Ako so v cerkvenih listih bile zaznamnjane besede sv. Očeta, je zahteval dopušenja, da je pričujočim to bral, in nikoli ni lista djal iz rok, da bi ne bil besed sv. Očeta spoštljivo kušnil.

Iz tega spoštovanja sv. Cerkve, ker mu je bila to naj večji blaženost, da je njen živi ud, se pojasnuje njegova gorečnost za pospeševanje kraljestva Božjega na zemlji, kolikor je bilo to v njegovih močeh.

Zato so se obnovile vse cerkvene poslopja po njegovih posestvih (ktere, naj tu pristavimo, veljajo za naj prve izgledne kmetijstva na Češkem), in več novih cerkev ima njemu zahvaliti svoj začetek. Zatertim in v novo napravljenim redovnim občinam je bil čeversta pomoč, drugod je cerkev in dobrotnih naprav na stotine, ki so prejemale bogato milošnjo.

Še bolj jasno, kajti bolj skupno se je njegova živa vera svetila v njegovem domačem življenju. Njegov dvor je bil, bi djal, kakor samostan v naj boljšem redu. Vse se je godilo mirno in tiho ter spoštljivo; nečimernost in razuzdanost ni našla tam nič prostora. Vse je klical zvon k sv. maši in k večernim opravilom, ki so se po

razločnih časih obhajale bolj ali manj slovesno. Posebno pobožno se je obhajal postni čas, in z naj večji slovesnostjo veliki in velikonočni teden. Vsako leto so bile za gospé duhovne vaje. Po željah preslavnega hišnega gospodarja so bili več lét podučevani otroci v keršanskem nauku, posebno otroci delavcev.

Ozrimo se še nekoliko na slavnega ranjcega dnevi red, in vidili bomo, da je bil vravnan čisto v duhu sv. vere. Vstajal je ob sedmih. Pervo pri njem je bilo, da je duha k Bogu povzdignil ter je z znamenjem sv. križa v sebi obnovil lastnijo keršanskega človeka. Ko se je napravil, je doveršil jutranjo molitev in navadno premišljevanje. Po vžiti prav zmérni skudelici čokolade se je podal k sv. maši; da pa je v svojem duhu viši in svete občutke obudil, je poprej vselej skoz drobnogled pogledal na kako čudo iz narave, ki mu je bilo vsak dan na novo predloženo, ter se je s tim pripravil na toliko večji čudež božjega usmiljenja v nekervavi daritvi.

V živežu je bil kaj močno zméren. Ni pil ne vina in ne óla (piva), celo kavo si je bil odrekel; pijača mu je bila čista voda. Opoldan je razun juhe in kosca mesa s prikuho k večemu še vzel kaj od druge mesne jedi, pri čimur pa je prav rad vidil, ako je njegova obmizna tovaršija z veseljem po jedéh segala. Zvečer mu je skézala ena lahka jéd.

Nikoli ni nič vžil, da bi ne bil poprej molil in potlej Boga zahvalil.

Naj ljubši razvedrilo mu je bil sprehod pod milim nebom. Za pregibanje in vterjevanje svojih moči je rad nekoliko pokegljal. Vsaki dan je ogledal svoje priljubljene rastline in cvetlice, zakaj bil je mojster v biloslovji ter botaniki, in do poslednjih lét mu je botaniški profesor mógel naznanovati vse nove iznajdbe.

Govoril je enako izurjeno francosko, italijansko, latinsko in z deržino rad češko.

Spomin je imel obširen do sterčenja, in enako zanesljiv. Posebno se je akazovala zanesljivost v razsodbi, kadar je bilo prašanje za pravico in krivico. Izreki njegoví so bili nezmotljivi.

Še moram omeniti eno lastnost njegove serčne dobrote, in to je tista glavna stran njegovega značaja, ki mu je pridobila serca vesoljnega sveta. Lep spominek njegove nezmérne serčne dobrotnosti je tista svinčenka, ki jo je cesarica Marija Ana s svojim obvratnim kinčem vred darovala Materi Božji v Marija-Celji. Le-ta je bila namerjena na življenje cesarjevo. Posebno varstvo Božje je bilo odvernilo morilno moč, cesar je bil od očeta sprosíl prizanesenje kazni, in bil je hudodelniku še dobrotnik. Na lovu v roko vstreljen, si je vse prizadjal odverniti, da bi krivca ne zvedili.

Tacih junaških djanj je bilo več. Cesar Ferdinand ni bil zmožen se na koga jeziti; odpustiti je bil pripravljen vsak čas, in z naj večji priserčnostjo se je vdeleževal žalosti in veselja naj manjših izmed ljudi, kar se je posebno razodevalo, kadar je zbolel kateri izmed služabništva.

K polnemu razsvetljenju prelepega keršanskega življenja pa gre tudi popis svetilnice, ki jo je bila previdnost Božja njemu na stran postavila, in ktera je zvesto do konca njegovega življenja bivala njemu na strani. Toda kdo bi se smel derzniti pri pomiznosti cesarice Marije Ane tudi le veratice o nji zapisati? Tu je le spoštljivo molčanje na pravem mestu.

Šiba doma in v šoli.

Slišijo se pritožbe, kako divje in razuzdano se mladost obnaša, ob enem pa tudi, da prezgodaj hoče vse vediti in vse imeti, vse veljati. Ne da se tajiti, da

se dostikrat otroci védejo kakor odraseni, starši se pa proti svojim mlajšim obnašajo kakor otroci. Vsaki dan lahko vidimo, da otroci premalo lepih in priprostih lastnost razodevajo. Učeniki se čudijo surovosti, razuzdanosti in brezozirnosti nekterih otrok v šoli in zunaj šole. Očetje in matere tožijo, da pri otrocih pogrešajo dolžno spoštovanje. Duhovni in drugi višji vidijo, da ne le ne spoštljivo, ampak dostikrat celo zaničljivo se mladi kraštovci do njih obnašajo. Šolska mladina, zlasti v nekoliko višjih razredih pogostoma ne vé nobene spodobnosti in lepe šege do višjih, in še najmanj do Boga samega v njegovih svetih. Kdo je pa kriv takih žalostnih razmér? Kdo je za to odgovoren? V nekterih krogih starši sami, v družih pa sedanje liberalne okolišine, šolstvo, tovarši itd.

Nezmérna malomarnost mnogih staršev pri otroški izreji, pomanjkanje resnobnosti in potrebnega strahu, veliko prizanašanje staršev, rednikov in višjih do otrok in mladine to so poglavitni vzroki te spridenosti pri mladini.

Prav dosti je staršev, ki skerbé otrokom le za telesni živež, drugo izrejo svojih malih pa pripuščajo osodi. Drugi so, ki pri izreji rabijo novošegne pripomočke in namesti kazni svoje otroke opominjajo le s prijaznim smehljanjem, ali se pa s tem tolažijo, da bo otrok z leti postal bolj pameten. Zopet drugi segajo še dalje, in iz zgolj človečnosti otrok tudi zavoljo velikih pregreškov ne kaznujejo in jih jim še celo ne očitajo.

Mnogi v svoji ljubezni radi vidijo v otrocih skupnost vsih popolnost in kali prihodnje imenitnosti, celo naj nevarniši napake izgovarjajo; njih lažnjivost imenujejo prebrisanost in modrost, njih svojeglavnost jim velja za „terdno voljo“, lenoba za „razumnost“, ošabnost le za „otročnost“, jezičnost za „bistroumnost“ itd. Ta slepa ljubezen, ki napák svojih otrok ne vidi, njih dozdevne čednosti pa skoz povešavnik gleda, zlasti v nič deva naj bolj dobre namene, naj blažje prizadevanja dušnih pastirjev in učnikov in zavira njihovo delo za blagor človeštva.

Poleg tega imajo nekteri čisto krive misli o prostosti. Pravijo namreč: Dandanašnji je svoboda; tudi otroci se ne smejo tako oistro imeti; mora se jim dati več prostosti. Po tem krivem mnenji zapeljani pustijo skor čisto presto voljo nedoraslim otrokom in nespremišljeni mladini, ki še ne more razsojevati, kaj je njim v prid. Opuščajo potrebno opominjanje, žuganje ali kaznovanje. Ko pride že popačen in termast otrok v šolo, se bo li radovoljno vdal poveljem in napravam učnikom? Gotovo ne. Kakšnega pripomočka se mora učenik poprijeti, če vidi, da njegovo podučevanje in opominjanje nič ne pomaga? Prisiljen je, če tudi nerad, s tepenjem poskusiti. Ali tako kaznovanje so, mladini sami v škodo, iz šole po večem odpravili, akoravno je včasí močno potrebno. Ako se pa šolarčku vendar le kaj tacega pri-meri, razsaja v svoji razžaljeni očetovi ali pa materni ljubezni, da se človek mora nehote spomniti pesnikovih besed:

Nevarno leva je buditi,
So tigrovi strašni zobjé;
Al tako mater *) pa zjeziti
To še naj hujše je gorjé.

Dokler pa ne bo manjkalo hudobnih, lažnjivih, termastih in nepokornih otrok, dotlej mora tudi šibica, brezovec biti varh domačega in šolskega reda, naj medena človečnost zoper to piše, kar ji je drago. Š tem

*) Tukaj se misli, se vé da, le kaka, „premodra“ mati, kaka „Ksantipa“, ki se strašno nosi, če je otrok tudi po pravici kaznovan.

vendar nočem reči, da bi v šoli mogla samo šiba gospodariti; to bi bilo ravno tako napčno in neusmiljeno, kakor škodljivo. Telesna kazen se mora, kolikor je le mogoče, malo rabiti; le v sili, kadar vse drugo nič ne izdaja, da se ohrani oblast. Zakaj „z ojstrostjo samo“, pravi sloveč rednik, se odreja tigr; z ljubeznijo samo se izreajo opice; ali z ojstrostjo in ljubeznijo se izreajo ljudje“.

V posameznih mestih, pravi „Balt. Volksztg.“, se je poskušalo telesno kazen iz šole čisto odpraviti; čez nekoliko časa pa jo je bilo treba zopet poprijeti. In vendar še marsikateri starši nočejo spoznati potrebe telesno kaznovati pri odreji otrok, temuč so večkrat pri naj manjši priložnosti pripravljene iskati pomoči zoper učenikovo ojstrost, ki jo rabiti mora pri slabo izrejenih otrocih. Koliko učenikov, celo duhovnov, so že slepi starši tožili, ker so pri njih srovi, prešerni, termastih in nepokornih paglavcih šibo poskušali.

Nedavno je v nekem mestu v novo-jorški državi tožila mati učenika, ker je bil njenega desetletnega tepca nekterekoli s palico pošlatal. Komaj jih je bil porednež dobil naštete, jo ubriše naravnost skozi duri iz šole domú in jokaje toži ati in mami, kaj se mu je zgodilo. „Premodra“ mati vsa razkačena prileti v šolo in se znaša nad učenikom. Zastonj ji pripoveduje učenik, kako potrebna je bila dečku kazen. Serdita leti k fajmoštru, modremu in previdnemu možu, in ko tudi tam nič ne opravi, teče z zobmi škripaje in jeze omamljena k sodniku, in ga prosi, naj dá šolskemu „trinogu“ poskusiti vso ojstrost postave. Sodnik, ki je sploh veljal za modrega in nepristranskega moža, mirno poslušal tožbo, praša po vzroku, zakaj je bil deček kaznovan, in pravi poslednjič ženi, naj le mirno gré domú, ker ne najde v tem nikakoršne krivice; za to ne more učenika ne préd-se klicati in ne v kazen obsojati. V svojem pričakovanju goljufana se je počasi domú vernila, in menda sklenila, nobenega učenika ne več tožiti.

To se je dogodilo v Ameriki, in tudi v Evropi bi odreja bolji sad rodila, ako bi lažnjivi liberalizem marsikaj ne pokvaril, ki kakor una „premodra“ mati fanatično podira, kar dobra mati domá in najboljši mati sv. Cerkev otrokom in mladini sadite v serce. Ker liberalci ne morejo tajiti, da pri vsem silnem natezanju šolski voz le nazaj gre, torej išejo po vsih kotih, kje da so zavornice „nadejanega in pričakovanega vspeha“. Toda, ker so si pri tem sami oči zavezali, da pravega ne vidijo, zato se ni čuditi, da le slepe miši lovijo.

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Truplo cesarja Ferdinanda se je od 4.—5. t. m. po noči pripeljalo po železnici iz Prage k pokopu na Dunaj. Počivalo je potem do pokopa v dvorni kapeli, kjer so se v ponedeljek in torek dopoldne neprenehoma ss. maše brale pri vsih treh altarih. V torek popoldne je bil pokop, in sicer: serce v srebrni posodi je v avguštinski cerkvi, obisti pri sv. Štefanu, truplo pa je djano v rako kapucinske cerkve. Da se je godilo vse z velikimi siovesnostmi, ni treba praviti.

Pruska svoboda. V saboto je povedal laži-liberalen ljubljansk list, kako je „v Düsseldorfu neka deputacija priterjevala ministru Falku k njegovemu ostremu postopanju (Ali nič več ne?!) naproti klerikalcem, — pa da tudi pri banketu so ga slavili kot pravega borilca za svobodo na cerkveno-političnem polju“. K tej „cartani liberaluški svobodi“ naj govori besedo eden nemških listov s številkami. — „Frankf. Ztg.“, ktera od 1. prosenca t. l. naznanuje koledar „kulturne borbe“ in zlate

novošegne svobode, podaja naslednje zanimive številke raznih kazen zavoljo Bizmarkovega razžaljenja, ali prelomljenja cerkveno-politiških postav:

„V prvih štirih mescih tega leta prisodile so sodnije ko kazen ječe skupaj 55 lét, 11 mescev, 6 dni; globe pa v skupnem znesku 27.843 mark 75 vinarjev. (Mora se opomniti, da kjer so bile zapovedane globe, ali če je bilo mogoče, ječa, so vselej globe vätet-.)

Te kazni zadevajo 241 duhovnov, 210 državljanov, 136 vrednikov; in sicer odpade na 41 razžaljenj cesarja: 12 lét, 8 mescev in 14 dni; na 68 razžaljenj Bizmarka: 8 lét, 5 mescev, 11 dni in 210¹/₂ tolarjev.

Zgodilo se je: 30 konfiskacij, 55 zaporov, 74 preiskovanj hiš, 103 izgnanj, 55 odpravljenj družb in zbiranj, 72 oproščenj.

Prav posebnih prikazni se v navedenih številkah ne dobi, naj bo, da bi se kazen za razžaljenje Bizmarka v primeri za razžaljenja cesarja prav posebno velika zdela. Največja kazen z ječo je dve leti, najmanj 14 dni, poprek 3 mesce, 24 dni; največ globe 7680 mark, najmanj 3 mark, povprek 232 mark 0.3 vin. Kot posebno čudno bi se smelo omeniti, da je bil nek faktor v tiskarnici Mogunškega „Anzeiger-ja“, oče 8 otrok, zavoljo razžaljenja cesarja, kar je v pijanosti storil, na 3 mesce ječe obsojen, in da je nekdanji štabni zdravnik brambovcev zavoljo ravno tega pregreška na eno leto v terdnjavo, nabiravec cunj na 5¹/₂ mescev ječe, in 19letna keršenica na mesec dni dobila; dalje, da so nekemu policaju zavoljo razžaljenja Bizmarka za mesec dni odmenili, da je nek rudečkar zavoljo razžaljenja nemške cesarice dva mesca, in nekdanji vrednik „Spe-nersche Zeitunge“ zavoljo razžaljenja Lippskega kneza 2 mesca prejel. Omeni naj se, da je zaznamnjano obsojenje zavoljo sramotenja „starokatoliške“ verske občine in zavoljo bogokletja, pa nobene kazni zavoljo sramotenja katoliškega verskega občestva.

Ta množina političkih pravd, kakor meni „Germanija“, in njih različni vzroki bi ob enem mogli dokazati, da je notranji mir po „kulturni borbi“ prav zlo v nevarnosti. Ker z obsodbo zatoženca zavoljo teh vzrokov reč nikakor še ni končana. Zadeta je z obsojencem vred cela stranka, okraj, domačini, vsakemu je reč toliko bolj na sercu, v kolikor bližji zvezi je z obsojencem. O reči se govori naj manj dotlej, dokler tarpé nasledki tistega, ki ga obsodba zadene in je družini, prijateljem, občini odtegnjen. In tako se razširja nezadovoljnost zmiraj bolj, in v ravno taki meri zginja mir iz notranje dežele. Sploh je gotovo, ker vsak nespačen človek ima v sercu pečat pravice, da „kulturna borba“, ali kar je ravno tisto, preganjanje katoliške Cerkve, zbuja med občinstvom toliko večji nevoljo, kolikor huje divja. Zato se tudi ni čuditi, da so se „kulturborci“ na Pruskem jeli umikati. Še 8. rožn. so bili 4 župniki oguljeni z veliko globo, ker so lausko leto za nekega umerlega tovarša cerkvene opravila opravljali v drugi duhovnjik; ravno zdaj pa razglašja Falk, da ni kazni vredno, če kak bliženj ali daljin župnik, ali celo če v farah z lastnim duhovnom kak tuj postaven duhoven opravlja cerkvene opravila itd. Snetjavi liberalci bodo kmali gotovo še v marsičem spregledali, da ni vse „liberalna pregreha“, kar oni za tako trobijo, da „liberalno zlato“ je — blato, po kakoršnem le umazani hrošči berbajo.

Amerikansko. O kobilicah so poslednjiši naznanila bolj vgodne, akoravno jih je še mnogo in bo v nekterih krajih pomanjkanje. Največ kobilic so pokončale obilne plohe in neki červ. Le-ta se namreč zagriže v kobilico in jo umori. Zlaj se tudi same vzdigujejo in gredo, kakor se kaže, proti severozahodu. — V Koloradi jih je pa še zmiraj največ; letos namreč ni bilo tam spom-

ladi mnogo dežja, in kobilice so se izlegle ravno ko je žito začejalo rasti; pojedle so skoraj vse. Da bi se tem požrešnicam v okom prišlo, iznašli so tudi že neko mašino. Razbelijo namreč dolg železen valjar in ga valé po zemlji, ter tako kobilice smodé in končujejo. Pa akoravno se jih tako mnogo ugonobi, jih vender voda še več vniči.

Listek za raznoterosti.

Najlepša cvetlica.

Oj ne spi mi serce v grudi,
K petju vse budi te naj,
Peti cvetki se potrudi
Nezveneli vekomaj!

Preslavljenj nje kras, vonjavo,
Nji enake najdeš ne,
Če prehodiš hrib, dobrovo,
V vsi naravi ne cvetè.

Misli človek na lepote,
Kar ima jih raj in svet,
Ne dosežejo milote,
Kot je čiste cvetke cvet.

Žarno solnce, luna blede,
Svitle zvezde so lepé;
Pa če v Nje okó se gleda,
Vse lepote otamnè.

Cvetka ta pa je Marija,
Mati polna milosti,
Ki obilno jih izlija
Vsako dobo med ljudi.

Predebrotno se ozira
V mlade cvetke pred seboj,
Jih varuje, jih podpira,
Jih odvráča kužni roj!

Nje obličje, cvetka mlada!
Kaže k Jezusu v nebó,
Tje kjer večna radost vlada,
Večne rožice cvetó.

O najlepša ti Cvetlica!
Prosim te, dovoli mi:
Poje moja da dušica
Tebi čast do konca dni;

Vence spleta, slavo širi,
Služi, ljubi te zvestó;
In ko tu se serce vmiri,
V raju gleda te okó.

Radoslav.

Iz Ljubljane. Novoizvoljeni škof milg. dr. J. Zl. Pogačar so se 6. t. m. dopoldne z berzovlakom podali na Dunaj, bivši poklicani od papeževnega poročnika, da dopolnijo, kar zahteva Cerkev od novo-izvoljenih škofov.

Bukvice za sveto leto, na svitlo dane od preč. g. stolnega dekana J. Zupana, so pošle. Natisnile so se v novo samo molitve, ter obsegajo bukvice 4 pole, in prodajajo se po 10 kr. Čč. gg. duhovne prosijo gospod stolni dekan, naj jim naznanijo, po koliko bukvic so dozdej vzeli, ali koliko jih še dalje potrebujejo, ker po primeri sprejetih se jim bode neko število bukvic za

ubožne zastoni pridalo, ter se bodo vsakemu poslale po bukvovezu gosp. Šverljugu št. 285; ali pa naj po priložnosti sami po nje pošljejo.

Na Dobrovi je preteklo saboto po dolgi in hudi bolezni umerl mnogočislani fajm. č. g. Janez Vidmar. V ponedeljek je bil slovesen pokop, pri katerem je bilo 27 duhovnov in veliko ljudstva. Bog daj dobremu ranj-kemu večni mir!

V Kranju bodo milostni knez in škof v nedeljo delili zakrament sv. birme.

Za ranjc. cesarja Ferdinanda so milg. knez in škof po želji svitlega cesarja Franciška Jožeta z razpisom 7. t. m. zapovedali, da naj se prihodnji torek, to je, 13. t. m., po vsih farnih, kuratnih in klosterskih cerkvah glavnega mesta in cele škofije opravijo slovesne mertvaške ss. maše. Po volji svitlega cesarja se vdeležijo teh slovesnost vse c. kr. vradnje, deželni in srenjski zastopniki itd. Čč. gg. duhovnim pastirjem priporočuje v. č. škofijstvo, da bi prešnjo nedeljo, to je, 11. t. m., to slovesnost oznanili in pristavili zadevno povabilo.

Sreča v Jezusovem najsv. Sercu.

Segur pripoveduje, da nedavno je v Lijonu umerla pobožna služabnica Božja, katero so imeli za svetnico, ker živela je tako rekoč le v Jezusovem najsv. Sercu. Pravila je sama tako-le: „Vse sem Sercu Jezusovemu posvetila; pri njem sem varnosti in pribežališa iskala, kateri je moje edino počivališče!“

„Smela sem mu z ravnim srcem reči: Moj ljubi Jezus, moj sladki Tolažnik, ti, katerega moje serce ljubi, in katerega ljubiti nikdar nehalo ne bo, to serce ti vse prepustim. Ti sam si njegov vladar, ti sam imaš pravico do moje ljubezni. Zaklenem se v svetišče tvojega, preččenega Serca, in nikdar ga nočem zapustiti. Stori z menoj, kar ti je ljubo. V tvojem Sercu bom nahajala tolažbo, v njem se bom poživljala, če bom imela preveč trpljenja, v njem se popolnoma skrila in zgubila.“

„Vse moje misli so Jezusove, njegovega Serca, njegovega Božjega zakramenta.“ — Ta skoraj sveta mlada deklica, revna delavka, je v sveti pripravljenosti pravila, da ona še celo med spanjem presvetega Jezusovega Serca ne zapusti. Pisala je: „Že več kot leto in dan je, odkar se mi vse noči, ne ene izločivši, sanja, da prejmem sv. obhajilo.“

Obhajala se je vsako jutro in je živela kot angelj. V svoji zadnji bolezni se je pečala le še s hrepenenjem po nebesih: „Hrepenim po smerti“, je večkrat ponavljala, „dolčas mi je po domu. Jezus Kristus je nebo angeljev in svetnikov. O lepe nebesa, katerih nikakor še ne ljubim dosti!“ Izvoljena duša je umerla stara komaj dvé in dvajset lét.

Učimo se kakor ona, pravi Segur, na kolenih pred najsvetejšim Sercem Jezusovim učenosti vseh učenost, edino potrebnega, učenosti prave ljubezni in prave sreče.

Duhovske spremembe.

V Teriški škofiji: Umerl je č. gosp. Jož. Lampe, kurat Konvelski. R. I. P.

Darovi prihodnjič.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. dr. Š.: Serčna hvala za sprejetje in potrebno „varnost“. — Čast. gosp. J. E. v Boh. Beli: Prejeli in oddali gosp. k. P. Urhu za g. V. L.